

ศึกษาแนวทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี*

A STUDY OF THE APPLICATION OF THE FIVE PRECEPTS AND FIVE VIRTUES PRINCIPLES FOR IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE COMMUNITY IN THUNG FON SUBDISTRICT, THUNG FON DISTRICT, UDIN THANI PROVINCE

พระมหาทรัพย์ ญาณเตโช (ปิตตะกะโส)¹, บุญส่ง สิ้นธูนอก², พระมหาประทีป อภิวัตตโน³
และ อริย์ธัช เลิศรวมโชค⁴

Phramaha Sap Nānatejo (Pittakhaso)¹, Boonsong Sinthunok², Phamaha Prateep Abhivatdhano³
and Arithat Loesruamchok⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

¹⁻⁴ Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nong Khai Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: 6402105009@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ : 15 กุมภาพันธ์ 2568; วันแก้ไขบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 24 กุมภาพันธ์ 2568

Received 15 February 2025; Revised 23 February 2025; Accepted 24 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาหลักเบญจศีล เบญจธรรม ใน
พระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อ
พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี และ 3) เพื่อเสนอแนว
ทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่ง

Citation:

* พระมหาทรัพย์ ญาณเตโช (ปิตตะกะโส), บุญส่ง สิ้นธูนอก, พระมหาประทีป อภิวัตตโน และ อริย์ธัช เลิศรวมโชค. (2568).
ศึกษาแนวทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี.
วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(1), 233-249.

Phramaha Sap Nānatejo (Pittakhaso), Boonsong Sinthunok, Phamaha Prateep Abhivatdhano
and Arithat Loesruamchok. (2025). A Study of the Application of the Five Precepts and Five Virtues
Principles for Improving the Quality of life of the Community in Thung fon Subdistrict, Thung fon District,
Udin Thani Province. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(1), 233-249.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/madpiadp.2025.15>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ผน จังหวัดอุดรธานี การวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 30 รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล แล้วใช้การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักเบญจศีล เบญจธรรม ในพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นหลักธรรมช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม โดยเบญจศีลเน้นการละเว้นจากการกระทำที่ก่อให้เกิดทุกข์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม ทุกระดับ

2. สภาพปัจจุบันการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งผน พบว่า หลักดังกล่าวถูกนำมาใช้ในทุกมิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมอาชีพที่สุจริตและการบริหารทรัพยากรอย่างมีคุณธรรม สังคม โดยการสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้ง สุขภาพ โดยการรณรงค์งดเว้นอบายมุขและส่งเสริมสุขภาวะ การศึกษา โดยการปลูกฝังศีลธรรมและทักษะชีวิต และสิ่งแวดล้อม โดยการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนผ่านหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ได้แก่ การส่งเสริมสัมมาอาชีวะ การสื่อสารอย่างซื่อสัตย์ การลดปัญหาสุขภาพจากอบายมุข การส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณธรรม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งนำไปสู่ความสุขและความยั่งยืนของชุมชน

คำสำคัญ: เบญจศีล, เบญจธรรม, พัฒนาคุณภาพชีวิต

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the principles of the Five Precepts and the Five Virtues in Theravāda Buddhism, 2) to examine the current application of these principles in improving the quality of life of the community in Thung Fon Subdistrict, Thung Fon District, Udon Thani Province, and 3) to propose guidelines for applying the Five Precepts and the Five Virtues to enhance the quality of life in the community of Thung Fon Subdistrict, Thung Fon District, Udon Thani Province. This research is qualitative in nature, utilizing document analysis and interviews with 30 key informants. Data were

collected using interview forms and analyzed through comparative analysis to identify relationships between the data.

The findings reveal that

1. The findings indicate that the Five Precepts and Five Dhammas in Theravāda Buddhism serve as fundamental principles that cultivate morality and ethics. The Five Precepts emphasize abstaining from actions that cause suffering, contributing to the overall improvement of quality of life across all social groups and levels.

2. Regarding the current application of these principles in the community, the study found that they are integrated across multiple dimensions. In the economic aspect, ethical occupations and responsible resource management are promoted. Socially, the principles foster unity and reduce conflicts. In terms of health, campaigns encourage abstinence from intoxicants and support physical and mental well-being. In education, moral values and life skills are instilled. Environmentally, the community is encouraged to conserve natural resources and develop environmental awareness.

3. The proposed guidelines for enhancing the community's quality of life through the Five Precepts and the Five Dhammas include promoting right livelihood, honest communication, reducing health issues related to substance abuse, fostering ethical education, and encouraging sustainable environmental conservation. These applications contribute to the happiness and sustainability of the community.

Keywords: Five Precepts, Five Dhammas, Quality of Life Development

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยประสบปัญหาหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับชุมชน (สมาคมส่งเสริมคุณธรรมแห่งประเทศไทย, 2561) การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2542) เป็นหลักธรรมที่ช่วยปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ส่งเสริมการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และช่วยลดปัญหาทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2553) ตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี เป็นชุมชนที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา การศึกษาการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนจึงมีความสำคัญต่อการสร้างแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน (สุชาติ พรหมมี, 2563) แม้ว่าหลักเบญจศีลและเบญจธรรมจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ปัจจุบันพบว่าการนำหลักธรรมดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนยังมีข้อจำกัด ปัญหาต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพที่ขาดจริยธรรม ปัญหาความขัดแย้งในชุมชน การบริโภคสิ่งเสพติด และการขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลทุ่งฝน ดังนั้น การศึกษาแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการนำหลักเบญจศีลและเบญจธรรมมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น (กองส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม กรมการศาสนา, 2562) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ต้องศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ ครู อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและเผยแพร่หลักธรรมในชุมชน

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนผ่านแนวทางการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรม ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชนอื่น ๆ รวมถึงเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายหรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560) ที่จะทำได้ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ ได้แนวทางที่ชัดเจนในการนำหลักเบญจศีลและเบญจธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของประชาชนในตำบลทุ่งฝน ชุมชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น นำไปสู่การลดปัญหาสังคมที่เกิดจากพฤติกรรมที่ขัดต่อหลักศีลธรรม สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาเป็นแนวทางหรือมาตรการเชิงนโยบายในการส่งเสริมคุณธรรมในระดับชุมชนและสังคม ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนผ่านการเสริมสร้างความสามัคคีและการดำเนินชีวิตที่มีคุณธรรม ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางหลัก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักเบญจศีล เบญจธรรม ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ว่าที่ร้อยตรี ชัตติยะ ภูมิรินทร์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของหลักเบญจศีลและเบญจธรรมกับความผาสุกทางจิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความผาสุกทางจิตโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความสงบสุขและการยอมรับตัวเอง การควบคุมและจัดการกับสิ่งแวดล้อม ความเป็นตัวของตัวเอง (ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด) พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการปฏิบัติตามหลักเบญจศีลกับความผาสุกทางจิตของผู้สูงอายุ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r = 0.957$) ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันมีระดับความผาสุกทางจิตแตกต่างกัน ผู้สูงอายุใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ส่งผลต่อพฤติกรรมทางกาย วาจา และสภาวะทางจิต

พระอธิการเกียรติศักดิ์ กตทีโป (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการพัฒนาเบญจศีล เบญจธรรม ของนักเรียน

ประณตศึกษาในสถานศึกษา อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า พระสอนศีลธรรมมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังศีลธรรมใน 5 ด้าน ได้แก่ เป็นผู้แนะและแบบอย่างด้านศีลธรรม เป็นผู้สั่งสอนให้เยาวชนรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กระตุ้นให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของศีลธรรม สอนให้เข้าใจรายละเอียดของคุณธรรม ส่งเสริมให้เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรม ควรประกอบด้วย ส่งเสริมการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างสภาพจิตที่ดีในเด็ก ปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม สนับสนุนการทำงานเป็นทีม และความสามารถ ให้ความรู้เรื่องผลกระทบของครอบครัวที่แตกแยก สร้างความตระหนักรู้ถึงศีลธรรมและกฎเกณฑ์ทางสังคม

พระมหาประเสริฐ ญาณสีโล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องแนวความคิดเชิงจริยศาสตร์ในมงคลสูตร” ผลการวิจัยพบว่า วินัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วินัยของบรรพชิต (อนาคาริกวินัย) วินัยของคฤหัสถ์ (อาคาริกวินัย) วินัยสำหรับคฤหัสถ์ประกอบด้วย ไตรสรณคัมภ์ การปฏิญาณตนถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เบญจศีล ศีล 5 ได้แก่ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ และดื่มสุรา อุโบสถศีล การรักษาศีล 8 กุศลกรรมบถ 10 – การกระทำที่ดีทางกาย วาจา และใจ

พระมหาณรงค์ศักดิ์ โสภณสิทธิ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทการเผยแพร่พุทธธรรมของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม)” ผลการวิจัยพบว่า ศีลช่วยควบคุมพฤติกรรมทางกายและวาจาให้เรียบร้อย ประโยชน์ของการรักษาศีลมี 3 ประการ นำพาผู้ปฏิบัติไปสู่สุคติ ช่วยให้มีโอกาสเป็นพื้นฐานในการเข้าถึงพระนิพพาน

พระมหาสมชาย สิริจินโท (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางของพระเทพวรคุณ (สมาน สุมฺโธ)” ผลการวิจัยพบว่า ศีลเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสัมพันธ์กับสังคม หลักการสำคัญของศีล ได้แก่ ไม่เบียดเบียนหรือสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันและสุจริต ฝึกอบรมกาย วาจา และจิตใจให้ประณีต

สรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เน้นถึงความสำคัญของศีลธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งในระดับบุคคลและสังคม โดยมีแนวคิดหลักคือ การปฏิบัติตามเบญจศีลและเบญจธรรม ส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตและคุณภาพชีวิต พระสอนศีลธรรมมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ศีลธรรมให้แก่เยาวชนและศีลเป็นพื้นฐานสำคัญของพุทธศาสนา ช่วยให้เกิดความสงบสุข และเป็นแนวทางสู่ความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนามผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

2. ขอบเขตการวิจัย 1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้เน้นศึกษาเกี่ยวกับ หลักเบญจศีล เบญจธรรม ในพระพุทธศาสนาเถรวาท สภาพปัจจุบันของการนำหลักเบญจศีล เบญจธรรม ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน แนวทางการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน 2. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ศึกษาคือ ชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี และ 3. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับการนำหลักเบญจศีล เบญจธรรมไปใช้ในชุมชน ได้แก่ พระภิกษุในวัดประจำตำบล จำนวน 10 รูป ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และผู้นำท้องถิ่น) จำนวน 10 คน ชาวบ้านในตำบลทุ่งฝนที่ปฏิบัติตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 รูป/คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา หนังสือ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเบญจศีล เบญจธรรม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ใช้เครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สัมภาษณ์พระภิกษุเกี่ยวกับบทบาทของศาสนาในการส่งเสริมคุณธรรมในชุมชน สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการใช้หลักธรรมในการพัฒนาชุมชน สัมภาษณ์ชาวบ้านเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ในชีวิตประจำวัน การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) สังเกตพฤติกรรมของชาวบ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักศีลธรรม เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในชุมชน เช่น การทำบุญ การบรยายธรรม และการปฏิบัติธรรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากเอกสารจะถูกวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์หลักการสำคัญ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตจะถูกวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลเชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงในชุมชน

5. การสรุปผลและการนำเสนอข้อมูล นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนา พร้อมสังเคราะห์แนวทางที่สามารถนำไปใช้จริงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนให้เกิดการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในระดับชุมชน

6. ความน่าเชื่อถือของการวิจัย การตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่ง (Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูล (Member Checking) โดยนำผลการวิเคราะห์กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง

การดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝนได้อย่างแท้จริง

ผลการวิจัย

1. หลักเบญจศีล เบญจธรรม ในพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมที่ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและสงบสุข โดยหลักเบญจศีลประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 5 ประการ ได้แก่ การไม่ฆ่าสัตว์, ไม่ลักทรัพย์, ไม่ประพฤติผิดในกาม, ไม่พูดเท็จ, และไม่ดื่มสุราและของมึนเมา ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำให้เกิดความทุกข์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ในขณะที่หลักเบญจธรรมประกอบด้วยคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ สัจจะ (ความจริง), สัมมาทิฐิ (การมีมุมมองที่ถูกต้อง), ปัญญา (การมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง), ศรัทธา (ความเชื่อที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา), และขันติ (ความอดทนในการเผชิญกับความยากลำบาก) ซึ่งช่วยเสริมสร้างจิตใจที่ดีและเสริมสร้างความเป็นคนดีในสังคม การรักษาศีลห้าและการปฏิบัติตามเบญจธรรมจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจและการดำเนินชีวิตที่ดีเพื่อสร้างความสุขภายในและสังคมที่สงบสุข ปลอดภัยจากความขัดแย้งและความทุกข์ทางจิตใจ

2. สภาพปัจจุบันการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความยั่งยืนและพัฒนาในเชิงบูรณาการในทุกด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการส่งเสริมคุณธรรม การใช้ทรัพยากรอย่างมีสติ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมอาชีพที่มีคุณธรรม และการสร้างกลุ่มทางเศรษฐกิจช่วยลดความยากจนและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน ในด้านสังคม การสร้างความสามัคคีและการลดปัญหาความขัดแย้งด้วยหลักสันติวิธี การส่งเสริมคุณธรรมในชุมชนช่วยเสริมสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรม ในด้านสุขภาพ การส่งเสริมการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การออกกำลังกาย และการส่งเสริมสุขภาพจิตผ่านการปฏิบัติธรรมได้ผลดี ในด้านการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับศีลธรรมและทักษะชีวิตช่วยให้ชุมชนมีความรู้และปัญญาในการดำเนินชีวิต และในด้านสิ่งแวดล้อม การรักษาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนช่วยสร้างความสมดุลให้กับชุมชน ผลลัพธ์จากการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมทำให้ชุมชนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีคุณธรรม ความสามัคคี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. แนวทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี การใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝนสามารถนำไปสู่การพัฒนาในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม โดยการประยุกต์ใช้หลักเหล่านี้จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นและเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ การประยุกต์ใช้หลักอหิงสา (ไม่ลักทรัพย์) และสัมมาอาชีวะ (การประกอบอาชีพโดยสุจริต) จะช่วยส่งเสริมการทำธุรกิจที่โปร่งใส เช่น การทำเกษตรอินทรีย์และการค้าขายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โดยคำนึงถึงธรรมาภิบาลและความยั่งยืนในเศรษฐกิจท้องถิ่น ในด้านสังคม การส่งเสริมการสื่อสารที่ซื่อสัตย์และการปลูกฝังความเมตตากรุณาจะช่วยสร้างความไว้วางใจและลดการขัดแย้งในชุมชน ในด้านสุขภาพ การรณรงค์ไม่ดื่มสุราและการฝึกสติสัมปชัญญะ (การมีสติ) จะช่วยส่งเสริมสุขภาพที่ดี โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากสารเสพติด นอกจากนี้ในด้านการศึกษา การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสัตว์ในชุมชน และการยินดีในความสำเร็จของผู้อื่นจะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและความร่วมมือในชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม การใช้หลักกรุณา (ความเมตตา) และการเคารพธรรมชาติจะช่วยส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกันจะช่วยสร้างความ

ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนและมีความสุขสำหรับทุกคนในชุมชน

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าหลัก เบญจศีล และ เบญจธรรม ในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล ซึ่งนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่มีความสุขและสงบสุขอย่างยั่งยืน 1. บทบาทของเบญจศีลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตหลักเบญจศีล ซึ่งประกอบด้วย การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ และดื่มสุรา เป็นกรอบแนวทางที่ช่วยให้บุคคลลดพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมความรับผิดชอบทางศีลธรรม และสร้างสังคมที่มีความสงบสุข ด้านบุคคล การรักษาศีลช่วยให้จิตใจสงบ ลดความกังวล และเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ ด้านครอบครัวและสังคม การไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วยกาย วาจา และใจ ช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างบุคคล ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมความสามัคคี ด้านเศรษฐกิจ การไม่ลักทรัพย์และการดำรงชีพโดยสุจริตช่วยสร้างสังคมที่โปร่งใสและเป็นธรรม ส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ 2. บทบาทของเบญจธรรมในการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคม หลักเบญจธรรม ซึ่งประกอบด้วย สัจจะ (ความจริง), สัมมาทิฐิ (การมีมุมมองที่ถูกต้อง), ปัญญา (ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง), ศรัทธา (ความเชื่อที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา), และขันติ (ความอดทน) เป็นคุณธรรมที่ช่วยหล่อหลอมจิตใจของบุคคลให้มีความเป็นคนดี การพัฒนาปัญญาและการตัดสินใจ หลักสัมมาทิฐิและปัญญาช่วยให้บุคคลพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ ลดความหลงผิด และพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหา การสร้างความมั่นคงทางจิตใจ ศรัทธาและขันติช่วยให้บุคคลมีความเข้มแข็งในการเผชิญกับปัญหาชีวิต ไม่ยอมแพ้อุปสรรค และสามารถดำเนินชีวิตด้วยความอดทน การเสริมสร้างความจริงใจในสังคม สัจจะหรือความจริงช่วยส่งเสริมความซื่อสัตย์ในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดความไว้วางใจและความมั่นคงในความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการเกียรติศักดิ์ กตทีโป (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ศีลธรรมในการพัฒนาเบญจศีล เบญจธรรม ของนักเรียนประถมศึกษาในสถานศึกษา อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ศีลธรรมมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังศีลธรรมใน 5 ด้าน ได้แก่ เป็นผู้นำและแบบอย่างด้านศีลธรรม เป็นผู้สั่งสอนให้เยาวชนรักษาศีล กระตุ้นให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของศีลธรรม สอนให้เข้าใจรายละเอียดของคุณธรรม ส่งเสริมให้เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

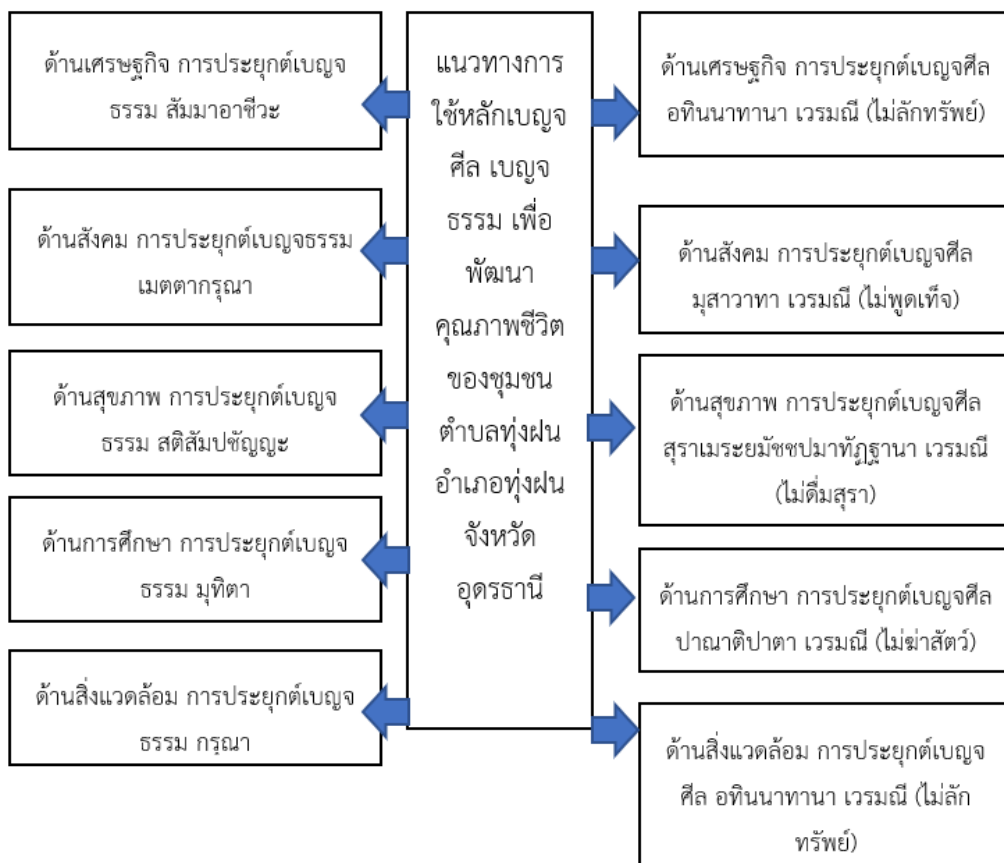
แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ศีลธรรม ควรประกอบด้วย ส่งเสริมการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างสุขภาพจิตที่ดีในเด็ก ปลุกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม สนับสนุนการทำงานเป็นทีม และความสามัคคี ให้ความรู้เรื่องผลกระทบของครอบครัวที่แตกแยก สร้างความตระหนักถึงศีลธรรมและกฎเกณฑ์ทางสังคม

2. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในชุมชนตำบลทุ่งฝนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเชิงบูรณาการ โดยครอบคลุมทุกมิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักการพัฒนายั่งยืน 1. ด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมอาชีพที่มีคุณธรรมและการสร้างกลุ่มทางเศรษฐกิจช่วยลดความยากจนและสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพึ่งพาตนเองและความซื่อสัตย์ในการดำเนินธุรกิจ 2. ด้านสังคมการสร้างสามัคคีและลดความขัดแย้งโดยใช้หลักสันติวิธีช่วยเสริมสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม เมื่อชุมชนยึดถือศีลธรรมเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือในการพัฒนา 3. ด้านสุขภาพ การส่งเสริมการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การออกกำลังกาย และการดูแลสุขภาพจิตผ่านการปฏิบัติธรรมช่วยลดปัญหาสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน 4. ด้านการศึกษา การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ศีลธรรมและทักษะชีวิตช่วยให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้ ความสามารถ และปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับศีลธรรมและคุณธรรม 5. ด้านสิ่งแวดล้อม การรักษาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนช่วยสร้างความสมดุลให้กับชุมชน ทำให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติและลดผลกระทบเชิงลบจากกิจกรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชนในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประเสริฐ ญาณสีโล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องแนวความคิดเชิงจริยศาสตร์ในมงคลสูตร” ผลการวิจัยพบว่า วินัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วินัยของบรรพชิต (อนาคาริกวินัย) วินัยของคฤหัสถ์ (อาคาริกวินัย) วินัยสำหรับคฤหัสถ์ประกอบด้วย ไตรสรณคัมภ์ การปฏิญาณตนถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เบญจศีล ศีล 5 ได้แก่ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ และดื่มสุรา อุโบสถศีล การรักษาศีล 8 กุศลกรรมบถ 10 การกระทำที่ดีทางกาย วาจา และใจ

3. การนำหลักเบญจศีลและเบญจธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของชุมชน ตำบลทุ่งฝน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นระบบและยั่งยืนในทุกด้าน ดังนี้ 1. ด้านเศรษฐกิจ หลักไม่ลักทรัพย์และอาชีพสุจริตช่วยให้เศรษฐกิจโปร่งใสและเป็นธรรม สนับสนุนอาชีพที่ไม่เบียดเบียน เช่น เกษตรอินทรีย์ ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน 2. ด้านสังคม หลักไม่พูดเท็จช่วยลดความขัดแย้ง ส่งเสริมความสามัคคี หลักเมตตากรุณาช่วยให้เกิดการช่วยเหลือกันผ่านกองทุนและกิจกรรมเพื่อสังคม 3. ด้านสุขภาพ การงดเว้นจากสุราลดปัญหาสุขภาพและอุบัติเหตุ ส่งเสริมสติสัมปชัญญะ ทำให้สมาชิกเลือกดูแลสุขภาพได้ดีขึ้น 4. ด้านการศึกษา การไม่ฆ่าสัตว์ส่งเสริมจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม หลักมฤตาช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เป็นมิตร ลดการแข่งขันเชิงลบ 5. ด้านสิ่งแวดล้อม หลักไม่ลักทรัพย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อทรัพยากร ลดการบุกรุกป่า หลักกรุณาทำให้เกิดแนวคิดอนุรักษ์ธรรมชาติ การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมช่วยสร้างความสงบสุขและพัฒนาชุมชนตำบลทุ่งฝน อย่างมั่นคงและยั่งยืนในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ว่าที่ร้อยตรี ชัตติยะ ภูมรินทร์ (2565)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของหลักเบญจศีลและเบญจธรรมกับความผาสุกทางจิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความผาสุกทางจิตโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความสงบสุขและการยอมรับตัวเอง การควบคุมและจัดการกับสิ่งแวดล้อม ความเป็นตัวของตัวเอง (ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด) พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการปฏิบัติตามหลักเบญจศีลกับความผาสุกทางจิตของผู้สูงอายุ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r = 0.957$) ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันมีระดับความผาสุกทางจิตแตกต่างกัน ผู้สูงอายุใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ส่งผลต่อพฤติกรรมทางกาย วาจา และสุขภาวะทางจิต

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

แนวทางการใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี ชุมชนตำบลทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตเรียบง่ายและผูกพันกับหลักคำสอนทางพุทธศาสนา การนำหลักเบญจศีลและเบญจธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน จะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้ชุมชนมีความสงบสุขและพัฒนาอย่างยั่งยืน

หลักเบญจศีลและการประยุกต์ใช้ในชุมชน เบญจศีลเป็นศีล 5 ข้อที่ชาวพุทธพึงรักษาเพื่อความเป็นระเบียบในสังคม ได้แก่ 1. เว้นจากการฆ่าสัตว์ ชาวบ้านสามารถนำหลักข้อนี้มาใช้โดยการมีเมตตาต่อกัน ไม่ใช้ความรุนแรง หลีกเลี่ยงการทำร้ายกันทั้งทางร่างกายและวาจา รวมถึงส่งเสริมแนวคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2. เว้นจากการลักทรัพย์ การปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตในชุมชน เช่น การทำการค้าด้วยความเป็นธรรมและการไม่เอาเปรียบกัน 3. เว้นจากการประพฤติดินในกาม การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดี เคารพสิทธิซึ่งกัน

และกัน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของความซื่อสัตย์ในชีวิตคู่ 4. เว้นจากการพูดเท็จ ส่งเสริมวัฒนธรรมการพูดความจริง ซื่อสัตย์ในหน้าที่การงานและการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างความไว้วางใจในชุมชน 5. เว้นจากการดื่มสุราและสิ่งเสพติด การรณรงค์ให้ลดละเลิกอบายมุข เพื่อลดปัญหาสุขภาพและอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

หลักเบญจธรรมและการส่งเสริมในชุมชน เบญจธรรมเป็นหลักธรรมที่ช่วยเสริมสร้างศีล 5 ให้มีความมั่นคง โดยสามารถนำมาใช้พัฒนาในระดับชุมชนได้ดังนี้ 1. เมตตา กรุณา การปลูกฝังให้ชาวบ้านช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น การตั้งกลุ่มอาสาสมัครช่วยเหลือผู้สูงอายุหรือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน 2. สัมมาอาชีวะ การสนับสนุนให้ชาวบ้านประกอบอาชีพโดยสุจริต เช่น การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3. ความซื่อสัตย์สุจริต การปลูกฝังจริยธรรมในการทำงานภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดความโปร่งใส 4. สัจจะและขันติ การให้ความรู้เกี่ยวกับความอดทนอดกลั้นในการดำรงชีวิต ส่งเสริมการใช้เหตุผลมากกว่าความรุนแรง 5. สติและปัญญา การส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับชาวบ้าน เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาชุมชน

ผลลัพธ์ของการนำหลักเบญจศีลและเบญจธรรมมาปรับใช้ ชุมชนตำบลทุ่งฝนนำหลักเบญจศีลและเบญจธรรมมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ดังนี้ 1. สังคมสงบสุขมากขึ้น จากการลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความสามัคคี 2. เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งขึ้น เนื่องจากการค้าขายที่เป็นธรรมและการพัฒนาอาชีพอย่างมีคุณธรรม และ 3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน เพราะประชาชนมีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อกันมากขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักเบญจศีลและเบญจธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของชุมชน และวิเคราะห์ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ การนำหลักเบญจศีลมาใช้ ชาวบ้านส่วนใหญ่ยึดมั่นในศีล 5 โดยเฉพาะข้อที่เกี่ยวกับการไม่ฆ่าสัตว์และไม่ลักขโมย ซึ่งสะท้อนถึงความสงบสุขและความปลอดภัยในชุมชน การปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม การส่งเสริมคุณธรรม เช่น ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ และการใช้สติปัญญา ช่วย

เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชน ผลต่อคุณภาพชีวิต พบว่าการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง ส่งเสริมความสามัคคี และทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น หลักเบญจศีลและเบญจธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่สงบสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หากมีการส่งเสริมและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ชุมชนตำบลทุ่งฝนพัฒนาไปในทิศทางที่ยั่งยืน แล้วได้ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1. การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับหลักเบญจศีล เบญจธรรม ควรมีการจัดฝึกอบรมและสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักเบญจศีลและเบญจธรรมให้แก่ประชาชนในชุมชน ทั้งในระดับผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป เพื่อให้ทุกคนสามารถนำหลักเหล่านี้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 2. การสร้างเครือข่ายการสนับสนุนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในชีวิตจริง โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 3. การจัดทำแผนงานพัฒนาชุมชนตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ควรมีการจัดทำแผนงานพัฒนาชุมชนที่เน้นการใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ 1. การนำหลักเบญจศีล เบญจธรรมมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ควรนำผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมมาพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในชุมชน โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การฝึกอบรมหรือการประชุมร่วมในชุมชนเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มได้เข้าใจและสามารถนำหลักเหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2. การส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรมในครอบครัว ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในระดับครอบครัว เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้แข็งแรง โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการใช้หลักธรรมในการเลี้ยงดูบุตรหลาน รวมถึงการดูแลสุขภาพจิตและร่างกายของสมาชิกในครอบครัว และ 3. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมให้ภาครัฐและองค์กรเอกชนร่วมมือในการใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในการพัฒนาชุมชน โดยการจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนที่ใช้หลักธรรมเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1. การขยายขอบเขตของการวิจัยไปยังชุมชนอื่น ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยไปยังชุมชนอื่นๆ ในพื้นที่ต่างๆ เช่น ชุมชนในจังหวัดอุดรธานีหรือจังหวัดอื่นๆ เพื่อตรวจสอบว่าหลักเบญจศีลและเบญจธรรมสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ในบริบทที่แตกต่างกันหรือไม่ และสามารถประยุกต์ใช้ได้ในรูปแบบใด 2. การศึกษาผลกระทบระยะยาวจากการนำหลักเบญจศีล เบญจธรรมไปใช้ การวิจัยครั้งถัดไปควรเน้นการศึกษาผลกระทบระยะยาวจากการนำหลักเบญจศีล เบญจธรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน เช่น การติดตามความเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความยั่งยืนของการใช้หลักธรรมเหล่านี้ และ 3. การวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือหรือกิจกรรมการฝึกอบรม ควรศึกษาการพัฒนาเครื่องมือหรือกิจกรรมที่สามารถใช้ฝึกอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเบญจศีลและเบญจธรรมอย่างเป็นระบบ เช่น การสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ หรือการพัฒนาแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่ายสำหรับประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กองส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม กรมการศาสนา. (2562). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของชุมชนโดยใช้หลักศาสนา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2542). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2553). *พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาณรงค์ศักดิ์ โสภณสิทธิ (โสภา). (2560). ศึกษาบทบาทการเผยแพร่มุขธรรมของ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม). ใน *ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประเสริฐ ญาณสีโล (ธรรมจง). (2560). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องแนวความคิดเชิงจริยศาสตร์ในมโนคลสูตร. ใน *ดุชนิพนธ์ศาสนศาสตร์ดุชนิพนธ์*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชาย สิริจนโท (ห่านนท์). (2561). พุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางของ พระเทพวรคุณ (สมาน สุเมโธ). ใน *ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอธิการเกียรติศักดิ์ กตทีโป (เพชรเนียม). (2565). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระ
สอนศีลธรรม ในการพัฒนาเบญจศีล เบญจธรรม ของนักเรียนประถมศึกษาใน
สถานศึกษา อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2558). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ว่าที่ร้อยตรี ชัตติยะ ภูมิรินทร์. (2565). ความสัมพันธ์ของหลักเบญจศีลและเบญจธรรมกับความ
ผาสุกทางจิต ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร*
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมาคมส่งเสริมคุณธรรมแห่งประเทศไทย. (2561). *บทบาทของศาสนาในการพัฒนาสังคม*.
กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมคุณธรรมแห่งประเทศไทย.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2560). *แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุชาติ พรหมมี. (2563). การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
ประชาชนในจังหวัดอุดรธานี. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.